

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/494-2020-%D0%BF> (дата звернення 03.06.2022).

3. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення: 27.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення 03.06.2022).
4. Деякі питання організації роботи державних службовців та працівників державних органів у період воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2022 р. № 440. Дата оновлення: 12.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/440-2022-%D0%BF> (дата звернення 03.06.2022).
5. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 03.06.2022).
6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації роботи державних службовців за межами адміністративної будівлі державного органу: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 13.11.2020 р. № 215-20. URL: <https://nads.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shchodo-organizaciyi-roboti-derzhavnih-sluzhbovciv-za-mezhami-administrativnoyi-budivli-derzhavnogo-organu> (дата звернення 03.06.2022).

Ключові слова: воєнний стан, державна служба, державний службовець, дистанційна робота.

Key words: martial law, state service, state servicers, remote work.

ОСАДЧИЙ АНАТОЛІЙ ЮРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ НОРМ, ЯКІ ВСТАНОВЛЮЮТЬ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ, У СИСТЕМІ ПРАВА

Формування оновленої концепції правових процедур публічного адміністрування (адміністративних процедур), як внутрішньої форми буття цього різновиду публічно-владної діяльності, є запорукою подальшого підвищення його ефективності, зокрема й при забезпеченні реалізації прав та виконанні обов'язків фізичних та юридичних осіб. Відсутність адекватної сучасним реаліям системи теоретичних поглядів щодо адміністративних процедур, зокрема й щодо системи правових норм, якими їх встановлено, виступала одним з визначальних чинників, через які ухвалення Закону України «Про адміністративну процедуру», навіть при тому, що він за предметом регулювання є доволі «усіченим», таким що не охоплює весь масив правових процедур, якими

забезпечується реалізація публічного адміністрування, тривало понад двадцять років.

Питання щодо місця норм, які визначають адміністративні процедури – адміністративно-процедурного права (за виразом А. М. Школика – права адміністративної процедури) у системі права не отримало остаточного вирішення. Хоча правники, що займаються цією проблематикою, найчастіше висловлюються на користь адміністративно-процедурного права як підгалузі права адміністративного [1, с. 24; 2, с. 14]. Насамперед це обґрунтовується численністю самих адміністративних процедур і відповідних їм правових приписів серед норм адміністративного права.

Дійсно, реалізація повноважень суб'єктів публічної адміністрації забезпечується великою кількістю адміністративних процедур, відмінних як за змістом так і за деталізацією. Під такими процедурами пропонуємо розуміти встановлений правом порядок реалізації правових форм публічного адміністрування. Цей порядок охоплює як зовнішньо- так і внутрішньо-організаційну діяльність суб'єктів публічної адміністрації та регламентує як прийняття нормативно-правових актів публічного адміністрування, так і реалізацію інших його правових форм.

Особливості цих процедур обумовлюються, насамперед, специфікою самих питань, для вирішення яких вони призначені та тими правовими нормами та інститутами, реалізація яких і дозволяє суб'єктам публічної адміністрації здійснювати свій владно-організуючий вплив на конкретні життєві ситуації. Отже, адміністративні процедури можуть суттєво відрізнитися між собою, тобто значною мірою диференційованими. Цілком зрозуміло, що порядок видачі, прикладом, дозволу на придбання, зберігання і носіння мисливської гладкоствольної зброї, бойових припасів до неї є значною мірою відмінним від порядку отримання ліцензій на ведення певного виду господарської діяльності або порядку притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності.

Така детермінованість адміністративних процедур дозволяє зробити висновок про здебільшого похідний характер норм, якими встановлено відповідні процедури, від правових інститутів та норм, на реалізацію приписів яких у відповідних правових формах публічного адміністрування і спрямовані конкретні процедури та тісний зв'язок між згаданими нормами. Усі ці норми «настільки тісно переплетені між собою в механізмі правового регулювання, що відрив їх одне від одного вважається не просто недоцільним, а й неможливим» [1, с. 24].

З огляду на наведене слід критично ставитися до об'єднання усіх процедурних норм у межах адміністративно-процедурного права як складової (підгалузі або інституту) галузі адміністративного права. Вести мову про адміністративно-процедурне право слід тільки як про сукупність загальних норм та правил, що стосуються усього масиву або більшості адміністративних процедур.

Враховуючи сучасний стан правового регулювання адміністративних процедур можна констатувати «дефіцит» таких норм, суттєвим

кроком щодо подолання якого стало ухвалення парламентом Закону України «Про адміністративну процедуру». Отже, і саме адміністративно-процедурне право знаходиться на даний час лише на стадії формування. Натомість норми, якими встановлено конкретні процедури належатимуть тим правовим інститутам, на реалізацію приписів яких вони спрямовані.

При цьому, норми, які визначають адміністративні процедури, належать не тільки до різних інститутів галузі адміністративного права, а й можуть мати іншу галузеву належність. Пояснюється це тим, що хоча в регулюванні відносин публічного адміністрування, у тому числі й процедурних, провідна роль належить галузі адміністративного права, публічне адміністрування перебуває в органічній єдності з правом у цілому, з усією системою його галузей. Визначальним для з'ясування природи адміністративних процедур є саме належність до сфери публічного адміністрування, а не галузева природа норм, якими їх врегульовано.

Враховуючи зазначене, цілком обґрунтованим є розгляд як різновиду адміністративних процедур, наприклад, процедур із відміни (скасування) адміністративних актів у сфері оподаткування [3, с. 109]. До таких процедур належить, зокрема, процедура адміністративного оскарження платниками податку рішень відповідних контролюючих органів, визначена Податковим кодексом України (ст. 56) [4]. У цьому ж аспекті можна відзначити, що адміністративні процедури, визначені нормами адміністративного права, можуть забезпечувати реалізацію приписів норм іншої галузевої належності. Так, Законом України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» [5] визначено адміністративні процедури державної реєстрації передбачених законом актів цивільного стану, якими започатковується, змінюється, доповнюється або припиняється можливість фізичної особи бути суб'єктом цивільних прав та обов'язків (ст. 49 Цивільного кодексу України) [6].

Отже, природа цього правового явища вимагає розглядати адміністративні процедури як інтегративну, синтетичну категорію, що сформована внаслідок взаємодії ознак складових системи відносно самостійних правових інститутів процедурного характеру, які поряд з загальними рисами та зв'язками, що поєднують їх у єдине ціле, мають суттєві відмінності і одночасно нерозривно пов'язані з правовими приписами, для реалізації яких і встановлено такі процедури. До речі, саме враховуючи наведену особливість цієї категорії видається більш коректним вести мову саме про адміністративні процедури як сукупність відносно самостійних процедурних інститутів, а не про єдину «адміністративну процедуру», хоч і з певними відмінностями, як це здебільшого має місце у спеціальній літературі з цієї проблематики.

Список використаних джерел:

1. Каргузова І. О., Осадчий А. Ю. Адміністративно-процедурне право : навч.-метод. посіб. Одес. нац. юрид. акад. Одеса : Юрид. л-ра, 2008. 288 с.

2. Миколенко О. І. Місце адміністративного процедурного права в системі юридичних знань та системі права України [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Запоріжжя, 2011. 40 с.
3. Пуделька І. Порівняльно-правовий аналіз адміністративних процедур при вирішенні податкових спорів (на прикладі Німеччини та України). : дис. ... д-ра філософії. Харків, 2020. 206 с.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 27.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 01.06.2022 р.).
5. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. Дата оновлення: 02.04.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2398-17#Text> (дата звернення: 01.06.2022 р.).
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 07.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 01.06.2022 р.).

Ключові слова: публічне адміністрування, адміністративні процедури, адміністративно-процедурне право, право адміністративних процедур, правове регулювання адміністративних процедур.

Key words: public administration, administrative procedures, administrative procedure law, law of administrative procedure, legal regulation of administrative procedures.

ПАЛЬКО ВІКТОР ІВАНОВИЧ

*Національний університет «Одеська морська академія»,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент*

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «ВИДВОРЕННЯ», «ПРИМУСОВЕ ВИДВОРЕННЯ», «ВИСЛАННЯ» ТА «ДЕПОРТАЦІЯ» ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день нормативно-правові акти національного законодавства по-різному дають визначення поняття видворення, а визначення примусового повернення та примусового видворення відсутнє в законодавчій базі України взагалі. За офіційними даними Державної міграційної служби України (далі – ДМСУ) у 2021 р. щодо 7675 незаконних мігрантів територіальними органами ДМСУ прийнято рішення про примусове повернення (в 2020 р. – 3954), примусово видворено за межі України 324 осіб (в 2020 р. – 208 осіб) [1].

Тому постає питання щодо висвітлення та уточнення визначення поняття «адміністративного видворення», співвідношення термінів «вислання», «видворення» та «депортація» в адміністративному праві України та міжнародних документах, а також характеристика